

clara, textus diversas admittere interpretationes, praxim Ecclesiæ in conciliis fuisse oppositam, testimonia plurimorum patrum et nonnulla facta in Historia Ecclesiæ relata contrarium probare, etc. Ergo, etc.

At sententia quæ tenet pro infallibilitate multo melius est probata, et consuetæ agendi rationi episcoporum catholicorum etiam Gallicanorum ubi de dogmaticis summi Pontificis decisionibus agitur, velut in intricatis super hæresi Janseniana negotiis, magis congruens videtur. Admissa Romani pontificis infallibilitate, omnes catholici iudicio ejus solemni stare tenentur, dum, e contra, infallibilitate rejecta, interminabiles et fere insolubiles nascuntur difficultates.

Notandum tamen hanc sententiam, cum non fuerit definita, ad fidem catholicam non pertinere, ideoque hæreticali nota efficiendos non esse qui contrariam tenerent.

SECTIO TERTIA. — De potestate summi Pontificis respective ad concilium generale.

Petitur an concilium generale sit supra Papam, vel Papa supra concilium generale.

Quæstio non est nec esse potest de concilio generali una cum summo Pontifice congregato; Papa enim non potest esse seipso superior vel inferior.

Certum est 1° summum Pontificem esse superiorem omni concilio particulari, sive provinciali, sive nationali; id omnes catholici fatentur. Etenim summus Pontifex divinam habet auctoritatem in tota Ecclesia; quando ex cathedra Petri loquitur, totam Ecclesiam docet, omnes fideles sunt ipsius oves, eos verbo Dei pascere tenetur; episcopi vero qui concilium provinciale vel nationale constituunt, auctoritatem habent in his Ecclesiis respectivis limitatam, totam Ecclesiam non repræsentant, nec pro tota Ecclesia loquuntur. Unde, juxta omnes, illæssis promissionibus Christi errare possunt,

sicut erravit concilium Carthaginense sub S. Cypriano celebratum, octoginta quinque complectens episcopos, quorum plurimi erant fidei confessores.

Certum est 2° concilium non esse generale nisi a Papa fuerit convocatum, aut saltem legitime approbatum, *ut supra diximus.*

Attamen *certum est* 3° quod si nullus sit Papa aut sit tantum Papa dubius, concilium generale sufficienter convocari potest: Ecclesia enim, quæ nunquam perire nec deficere potest, sufficientem semper habere debet potestatem ut in quocumque casu sibi provideat: in tali ergo extremitate concilium generale a cardinalibus congregatum, non quidem ut dogmata fidei infallibiliter definiat, sed ut inter contententes de Pontificatu pronuntiet, et certum Papam ostendat vel constituat. Sic primum factum est in concilio Pisano, anno 1409, deinde in concilio Constantiensi, anno 1415. Concilium Pisenum deposuit duos Pontifices contententes et dubios, scilicet Gregorium XII et Benedictum XIII, et elegit Alexandrum V, cui post decem menses successit Joannes XXIII. Cum autem Gregorius et Benedictus suæ depositioni acquiescere nollent et numerosæ ecclesiæ illis adhærere non cessarent, Alexander V et Joannes XXIII a tota Ecclesia ut legitimi pontifices nunquam fuerunt admissi. Tres igitur erant simul Papæ. Concilium Constantiense Martinum V elegit. Gregorius et Joannes in antecessum a pontificatu abdicaverant. Benedictus XIII (Petrus de Luna) fuit depositus et ab omnibus derelictus. Martinus solus remansit, et universa Ecclesia eum ut legitimum B. Petri successorem agnovit, sicque tandem finem habuit magnum Occidentis schisma.

Certum est adhuc 4° summum Pontificem concilio generali non esse superiorem, eo sensu quod dogmatica ejus decreta annullare aut mutare possit; decreta enim certo infallibilia nullam subire possunt mutationem: atqui decreta concilii vere generalis, secundum conditiones a nobis superius expositas, certo sunt infallibilia; ergo nec summus Pontifex nec aliud concilium generale

aliquid in eis mutare potest. Posset, e contra, leges et disciplinæ statuta per legitimam dispensationem relaxare, sicut ostendimus.

Sola ergo quæ superest difficultas in eo sita est, videlicet 1° an concilium generale legitime congregatum, cui summus Pontifex per se aut per legatos præest, possit eundem Pontificem, quamvis non dubium, accusare, judicare, condemnare et deponere, an vero in eo casu Pontifex valeat concilium dissolvere aut in alium locum transferre; 2° an concilium generale legitime congregatum et celebratum, vera gaudeat infallibilitate, independenter a confirmatione summi Pontificis.

Omnes iterum conveniunt 1° concilium generale legitimam habere potestatem examinandi Pontificem de aperta hæresi rationabiliter suspectum, si unquam daretur, illumque condemnandi et deponendi; nam quilibet homo vere hæreticus ipso facto extra Ecclesiam constituitur. Ergo illius caput esse non potest, seu accuratius, si Papa sit, eo ipso dignitatem suam coram Deo amittit; ideo concilium in eo casu proprie non deponeret, sed Papam jam non esse declararet.

2° Universim admittunt theologi concilium generale omnimoda infallibilitate gaudere, si in decretis suis instructionem a summo Pontifice per litteras aut per legatos datam sequatur, quia tunc adest consensus Romani pontificis.

3° Si, e contra, legati mandata a summo Pontifice accepta transgrederentur, concilium non esse infallibile generatim admittitur, quia vere œcumenicum dici non posset. Sic Nicolaus I annullavit quidquid ex consensu legatorum suorum factum fuerat in concilio Constantiopolitano, tempore Photii, contra Ignatium.

Quæstio denique, ad simpliciores statum suum ultimo reducta, sic videtur esse: 1° utrum concilium generale legitime congregatum habeat auctoritatem in summum Pontificem, non dubium, sed certum, de hæresi non convictum, ita ut illum deponere possit, an vero Pontifex habeat auctoritatem in concilio; 2° utrum, ex hypothesi

quod concilium legitime congregatum unam sententiam admitteret, et oppositam Pontifici teneret, Pontifici potius quam concilio vel concilio potius quam Pontifici adhærendum foret.

In omnibus retro sæculis neutra ex his suppositionibus adhuc contigit. Ex divinis promissionibus non solum præsumere, sed sperare licet neutram deinceps adventuram esse; quippe Spiritus sanctus, Ecclesiam catholicam semper speciali assistentia regens, non permittet tantis malis eam concuti. Non immorabimur in discutienda hac quæstione, quam ex professo pertractare solent Galli, respectivam auctoritatem concilii supra Papam plerumque docentes; dum extranei theologi oppositam defendunt sententiam. Christus enim dixit Petro et successoribus ejus: *Ego rogavi pro te ut non deficiat fides tua; et tu aliquando conversus, confirma fratres tuos.* Luc. XXII, 32. Jam vero nullus est qui non videat Romanos pontifices loqui in Petri persona, ut habentes potestatem totam regendi et pascendi Ecclesiam. Legi possunt auctores supra citati, ubi de infallibilitate. Sed omnes sciant sequentem propositionem, n° 29, ab Alexandro VIII per decret. 7 decemb. 1630 fuisse damnatam: « Futilis et toties convulsa est assertio de pontificis Romani supra concilium œcumenicum » auctoritate, atque in fidei quæstionibus decernendis » infallibilitate. » *Curs. compl. theol.* t. VI, col. 732.

SECTIO QUARTA. — De celebri cleri Gallicani Declaratione anni 1682.

Paucis verbis texenda est historia eorum quæ famosissimæ huic declarationi occasionem præbuerunt; deinde expendemus quæ sit auctoritas ejus.

Punctum primum. — *Historia Declarationis cleri Gallicani anni 1682.*

Ab immemoriali tempore reges nostri jura circa bene-
20.

ficia in ecclesiis regni sui exercebant, et jura hæc dicebantur regalia, gallice *la régale*. In eo consistebant 1^o quod rex bona temporalia episcoporum et archiepiscoporum, sede vacante, per suos delegatos sibi administraret, usque ad diem quo novus episcopus vel archiepiscopus juramentum fidelitatis præstaret; 2^o quod interea nominaret ad omnia beneficia ad quæ episcopus solet nominare, exceptis tamen parochiis. Hinc jus regale erat simul temporale et spirituale. Circa originem talis juris valde inter se dissentiunt auctores; sed quidquid sit, certum est regem legitimum habere non potuisse jus fructus beneficiales sibi assumendi et ad beneficia nominandi, nisi ex consensu Ecclesiæ saltem tacito; nam potestas civilis, quantacumque sit, nullum habet jus per se ipsam in diversa Ecclesiæ bona et officia, nec proinde in personas, quatenus hæc officia exercere debent.

Ludovicus XIV jus regale, per solemne edictum anni 1673, ad omnes ecclesias regni sui in quibus non existerat, extendere voluit. Episcopi Apamensis et Alethensis huic edicto parere recusarunt, attestantes regem potestatem suam excedere. Tunc gravis contra eos ingruit tempestas: potestate temporali oppressi, a suis metropolitanis damnati, ad summum pontificem Innocentium X appellarunt. Pontifex ille, morum integritate, honorum temporalium despicientia, pietate et zelo conspicuus, juri Ecclesiæ tenacissimus defensor, causam duorum episcoporum, ut par erat, suscepit, sententias metropolitanorum Tolosani et Narbonensis irritavit, bis ad Ludovicum XIV scripsit, et nihil obtinuit. Tertium breve ad illum misit, anno 1679, quo graviter eum increpavit, declarans se in tanto periculo non neglecturum remedia quibus, ex potestate Dei sibi commissa, uti poterat.

Rex potentissimus, has minas indignanter ferens, extraordinaria totius cleri Gallicani comitia per suas litteras 16 junii 1681 convocavit, ut viderent in deliberatione communi quid ad pacem regni servandam et honorem regis tuendum agendum foret.

Nusquam visus est in Gallia cœtus episcoporum et presbyterorum numerosior, inquit D. *de Bausset* in Historia *Bossuet*. Nonnulli tamen episcopi apparebant valde exacerbati, et multum timendum erat ne, variis de causis, nimis commoti, ultra modum procederent, Romanum pontificem magis ac magis offenderent ac irritarent, magnum, præter intentionem suam, exciterent incendium quod in luctuosissimum schisma desineret. Infelicem hunc exitum prævidens *Bossuet* tanquam possibilem, vigilantem et constantem prudentiam quærebat illum præcavendo avertere. Designatus fuit ut sermonem consuetum in exordio hujus cœtus pronuntiaret: de unitate Ecclesiæ disserere statuit; materiam illam tanti momenti clare, lucide, graviter ac summa cum religione, in prima parte tractavit, omnia verba attente ponderavit, et animos jam nimis *divergere* incipientes in unum coadunavit, aut saltem multum temperavit.

Ipse mentem suam aperit in epistola ad card. *d'Estrées*, mensis decembris 1681: « Je n'ai pas mis dans » mon discours une seule parole qu'avec des raisons » particulières, et toujours, je vous l'assure devant Dieu, » avec une intention très-pure pour le Saint-Siège et » pour la paix. »

Statim atque cœtus fuit congregatus, de jure regali primum actum est. Rex, in proposito suo firmiter perseverans, idem jus ad omnes ecclesias huc usque exemptas extendere semper voluit; attamen in modo illud exercendi aliquid relaxare proponebat, nempe pro beneficiis quibus aliqua jurisdictio erat annexa, retinebat duntaxat jus præsentandi, et subditi sic præsentati vicarios capitulares vel novum episcopum adire tenebantur, ut institutionem canonicam obtinerent. Temperamentum istud, cum imposita conditione, grato animo clerus libenter admisit: tunc Ludovicus XIV emisit novum edictum mense januario 1682, quo *regaliam* ad omnes ecclesias regni sui extendebat. Clerus autem totius rei conclusionem summo Pontifici notam fecit per

epistolam diei 3 februarii 1682 quam *Bossuet* redegit. Post duos menses tantum (11 aprilis) Innocentius XI respondit episcopis, exprobrans illis quod jura ecclesiarum suarum contra injustam regis auctoritatem male defenderent, annullavit ac irritavit quicquid in hac quaestione statuerant.

Interea rex, ex consilio *D. Colbert*, primi ministri sui, speciale mandatum dedit episcopis ut veram Ecclesiae Gallicanae sententiam circa potestatem summi Pontificis per nonnullos articulos clare exprimerent. Ex tunc magis adhuc timere coepit *Bossuet* pro unitate Ecclesiae: hujusmodi declarationem avertere aut saltem retardare voluisset; sed cum nihil sub hoc respectu obtinendum videret, totus fuit ut regi, magistratibus et episcopis satisfaceret, et tamen essentialia sanctae Sedis jura, ut ipse putabat, prorsus illa servaret; pro eis contra plures episcopos fortiter pugnavit et sequentem Declarationem contexuit, quae ab omnibus fuit admissa.

Declaratio diei 19 martii 1682.

« Ecclesiae Gallicanae decreta et libertates a majoribus
 » nostris tanto studio propugnata, earumque fundamenta
 » sacris canonibus et patrum traditione nixa, multi di-
 » ruere moliantur; nec desunt qui eorum obtentu pri-
 » matum Petri ejusque successorum Romanorum pontifi-
 » cum, a Christo institutum, iisque debitam ab omnibus
 » Christianis obedientiam, sedisque Apostolicae, in qua
 » fides praedicatur et unitas servatur Ecclesiae, reveren-
 » dam omnibus gentibus majestatem imminuere non
 » vereantur. Haeretici quoque nihil praetermittunt quo
 » eam potestatem, qua pax Ecclesiae continetur, invidio-
 » sam et gravem regibus et populis ostendent, iisque
 » fraudibus simplices animas ab Ecclesiae matris Chris-
 » tique adeo communione dissociant. Quae ut incommoda
 » propulsemus, nos archiepiscopi et episcopi Parisiis
 » mandato regio congregati, Ecclesiam Gallicanam re-

» praesentantes, una cum caeteris ecclesiasticis viris no-
 » biscum deputatis diligenti tractatu habito, haec san-
 » cienda et declaranda esse ducimus.

» I. Primum beato Petro ejusque successoribus, Christi
 » vicariis, ipsique Ecclesiae rerum spiritualium et ad
 » aeternam salutem pertinentium, non autem civilium,
 » a Deo traditam potestatem, dicente Domino: *Regnum*
 » *meum non est de hoc mundo*; et iterum: *Reddite ergo*
 » *quae sunt Caesaris, Caesari, et quae sunt Dei, Deo*; ac
 » proinde stare Apostolicum illud: *Omnis anima potesta-*
 » *tibus sublimioribus subdita sit; non est enim potestas*
 » *nisi a Deo: quae autem sunt, a Deo ordinate sunt; ita-*
 » *que qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit*. Reges
 » ergo et principes in temporalibus nulli ecclesiasticae
 » potestati Dei ordinatione subjei neque auctoritate
 » clavium Ecclesiae directe vel indirecte deponi, aut il-
 » lorum subditos eximi a fide atque obedientia, ac praer-
 » stito fidelitatis sacramento solvi posse; eamque sen-
 » tentiam publicae tranquillitati necessariam, nec minus
 » Ecclesiae quam imperio utilem, ut verbo Dei, patrum
 » traditioni, et sanctorum exemplis consonam omnino
 » retinendam.

» II. Sic autem inesse Apostolicae sedi ac Petri succes-
 » soribus, Christi vicariis, rerum spiritualium plenam
 » potestatem, ut simul valeant atque immota consistent
 » sanctae oecumenicae synodi Constantiensis, a sede
 » Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum pontifi-
 » cum ac totius Ecclesiae usu confirmata, atque ab Ec-
 » clesia Gallicana perpetua religione custodita decreta
 » de auctoritate conciliorum generalium, quae sessione
 » quarta et quinta continentur; nec probari a Gallicana
 » Ecclesia qui eorum decretorum, quasi dubiae sint auc-
 » toritatis ac minus approbata, robor infringant, aut ad
 » solum schismatis tempus concilii dicta detorqueant.

» III. Hinc Apostolicae potestatis usum moderandum
 » per canones spiritu Dei conditos, et totius mundi re-
 » verentia consecratos; valere etiam regulas, mores et
 » instituta a regno et Ecclesia Gallicana recepta, pa-

» trumque terminos manere inconcussos; atque id per-
 » tinere ad amplitudinem Apostolicæ sedis, ut statuta
 » et consuetudines sanctæ Sedis et ecclesiarum consen-
 » sione firmata, propriam stabilitatem obtineant.

» IV. In fidei quoque quæstionibus præcipuas summi
 » Pontificis esse partes, ejusque decreta ad omnes et sin-
 » gulas Ecclesias pertinere, nec tamen irreformabile esse
 » judicium, nisi Ecclesiæ consensus accesserit.

» Quæ accepta a patribus ad omnes ecclesias Gallica-
 » nas atque episcopos iis Spiritu sancto auctore præsi-
 » dentes mittenda decrevimus, ut idipsum dicamus om-
 » nes, simusque in eodem sensu et sententia. »

Statim atque hæc cleri Gallicani Declaratio ab om-
 nibus episcopis aliisque ecclesiasticis viris in comitiis
 sedentibus subscripta prodiit, Ludovicus XIV eam adop-
 tavit, et solemnè edicto, diei 23 martii 1682, jussit ut
 tanquam lex regni haberetur, ac in cunctis theologiæ
 scholis doceretur. Omnis clerus Gallicanus moraliter ei
 subscripsit. At Innocentius XI, videns jura Ecclesiæ esse
 pessundata, institutionem canonicam constanter recusavit
 eis qui Declarationi subscripserant et a rege episcopi aut
 archiepiscopi nominati erant, exigens ab eis ut subscrip-
 tionem et adhæsiorem suam revocarent: rex autem no-
 luit alios episcopos nominatos per bullas Pontificias, aliis
 prætermisissis, accipere; res per undecim annos sic per-
 mansit, et tertia pars sedium episcopaliū pastoribus
 erat destituta. Alexander VIII, Innocentii successor, iis-
 dem principiis adhæsit, decem menses tantum pontifica-
 tum obtinuit, et immediate ante mortem publicari jussit
 constitutionem quam sex abhinc mensibus jam paraverat
 adversus cleri Gallicani Declarationem.

Innocentius XII Alexandro successit, anno 1691, et
 statim de rebus componendis cum Christianissimo rege
 tractare cœpit, ut pax Ecclesiæ Gallicanæ restitueretur;
 constanter exegit ut qui prædictæ Declarationi subscrip-
 serant, aliquam satisfactionem Sedi Apostolicæ darent.
 Post longam discussionem, episcopi nominati ad suam

Sanctitatem hanc scripserunt epistolam, die 14 septem-
 bris 1693 :

« Ad pedes Beatitudinis Vestræ provoluti, profite-
 » et declaramus nos vehementer quidem, et supra omne
 » id quod dici potest, ex corde dolere de rebus gestis in
 » comitiis prædictis, quæ Sanctitati Vestræ et ejusdem
 » prædecessoribus summopere displicuerunt; ac proinde
 » quidquid in iisdem comitiis circa ecclesiasticam potes-
 » tatem et Pontificiam auctoritatem decretum censi
 » potuit, pro non decreto habemus et habendum esse
 » declaramus: præterea, pro non deliberato habemus
 » illud quod in præjudicium jurium ecclesiarum delibe-
 » ratum censi potuit: mens quippe nostra non fuit
 » quidquam decernere et ecclesiis prædictis præjudicium
 » inferre. »

Ludovicus XIV eodem tempore scripsit quoque propria
 manu ad Innocentium XII his verbis :

« Très-saint Père, j'ai toujours beaucoup espéré de
 » l'exaltation de Votre Sainteté au Pontificat pour les
 » avantages de l'Église et l'avancement de notre sainte
 » religion; j'en éprouve présentement les effets avec bien
 » de la joie dans tout ce que Sa Béatitude fait de grand
 » et avantageux pour le bien de l'une et de l'autre. Cela
 » redouble en moi mon respect filial envers Votre Béati-
 » tude: comme je cherche à le lui faire connaître par
 » les plus fortes preuves que j'en puis donner. Je suis
 » bien aise aussi de faire savoir à Votre Sainteté que j'ai
 » donné les ordres nécessaires pour que les choses con-
 » tenues dans mon édit du 22 mars 1682, touchant la
 » Déclaration faite par le clergé de France, à quoi les
 » conjonctures passées m'avaient obligé, ne soient pas ob-
 » servées, et que, désirant que non-seulement Votre Sain-
 » teté soit informée de mes sentiments, mais encore que
 » tout le monde connaisse par une marque particulière
 » la vénération que j'ai pour ses grandes et saintes qua-
 » lités, je ne doute pas que Votre Béatitude n'y réponde

» par toutes les preuves de démonstrations envers moi
 » de son affection paternelle... » *Hist. de Bossuet.*

Punctum secundum. — *De auctoritate Declarationis anni 1682.*

Quæstio est an præfata Declaratio habeat vim legis.

1^o Certum est illam vim legis Ecclesiasticæ non habere : 1^o quia episcopi sententiam suam tantummodo manifestare voluerunt, non vero decretum efformare, nec legem condere ; 2^o quia deputati secundi ordinis ad episcopatum promovendi, qui in comitiis anni 1682 sedentes Declarationi adhæserant, testati sunt in epistola satisfactoria quam paulo ante retulimus, mentem suam non fuisse quidquam decernere, et præterea revocaverunt quidquid contra Pontificiam auctoritatem decretum censi posset ; 3^o quia Alexander VIII dictam Declarationem rescidit et annullavit ; sunt ferme ipsius verba. Quamvis constitutio ejus non fuerit publicata secundum formas in Gallia consuetas, non tamen est parvi momenti etiam apud Declarationis fautores.

2^o Non videtur quomodo eadem Declaratio vim legis civilis haberet : 1^o quia auctoritas civilis non habet jus aliquid præcipiendi circa doctrinam ecclesiasticam ; 2^o quia Ludovicus XIV, licet edictum suum solemniter non revocaverit, testatur in epistola ad Innocentium XII, se jussisse ut deinceps non observaretur, et 3^o præcipue, quia constitutiones politicæ a 1814 usque nunc publicatæ, declarant Gallos habere jus suas opiniones publicandi, observando leges quæ abusus ex tali libertate provenientes reprimere debent.

Quæritur utrum prædictæ Declarationi subscribere liceat.

R. Ut proposito dubio occurramus, operæ pretium ducimus ea simpliciter referre quæ a Romanis pontificibus variis in circumstantiis prolata sunt. Inde unusquisque judicabit, occurrente casu, an subscribere licitum esset.

1^o Sic se habet Alexander VIII, in bulla *Inter multiples*, supra citata : « Omnia et singula, quæ tam quoad

» extensionem juris regaliam, quam quoad Declarationem
 » de potestate ecclesiastica, ac quatuor propositiones in
 » ea contentas, in supradictis comitiis cleri Gallicani,
 » anno 1682 habitis, acta et gesta fuerunt, cum omnibus
 » et singulis mandatis, arrestis, etc., improbamus, cassa-
 » mus, irritamus et annullamus.... deque eorum nulli-
 » tate coram Domino protestamur. »

2^o Benedictus XIV scribens ad supremum Hispaniæ inquisitorem, die 31 julii, anno 1748, sic aiebat, de opere *Bossuet* agens : « Totum opus (*Defensio Declaratio- nis*) versatur in asserendis propositionibus a clero Galli- cano firmatis in conventu anni 1682. Difficile profecto » est aliud opus reperire quod æque adversetur doctrinæ » extra Galliam ubique receptæ de summi Pontificis ex » cathedra definientis infallibilitate, de ejus excellentia » supra quodcumque concilium œcumenicum, de ejus » jure indirecto, si potissimum religionis et Ecclesiæ com- » modum id exigat, super juribus temporalibus princi- » pum supremorum. Tempore felicitis recordationis Cle- » mentis XII, nostri immediati prædecessoris, serio actum » est de opere proscribendo ; et tandem conclusum fuit ut » a proscriptione abstineretur, nedum ob memoriam auc- » toris ex tot aliis capitibus de religione bene meriti, » sed ob justum novorum dissidiorum timorem. »

3^o Pius VI, in bulla *Auctorem fidei*, edita die 28 augusti, anno 1794, contra acta synodi Pistoriensis, ait : « Neque silentio prætereunda insignis et fraudis plena » synodi temeritas, quæ pridem improbatam ab Aposto- » lica Sede conventus Gallicani Declarationem anni 1682 » causa sit non amplissimis modo laudibus exornare, » sed... eam in decretum de fide inscriptum insidiosè in- » cludere, articulos in ea contentos palam adoptare... Exi- » git a nobis pastoralis sollicitudo recentem horum (ac- » torum anni 1682) factam in synodo tot vitiis affectam » adoptionem, velut temerariam, scandalosam, ac præ- » sertim... huic Apostolicæ Sedi summopere injuriosam » reprobare ac damnare. » Vide textum completum, ad calcem tomi sexti harum Institutionum.

4^o Summus pontifex Pius VII, hac de re anno 1820 consultus his verbis : « Beatissime Pater, N. confessarius » in Galliis, S. V. humillime consulit, num ipse queat » et debeat absolvere illos ecclesiasticos qui se subicere » recusant condemnationi quam sancta Sedes edidit » quatuor celeberrimarum propositionum cleri Gallicani. » Ita multæ tollentur quæstiones et conscientia quiescent. »

Respondit per sacram Pœnitentiariam ut sequitur : « Sacra Pœnitentiaria, diligenter perpensa proposita » quæstione, respondendum censuit, Declarationem conventus Gallicani anni 1682, ab Apostolica Sede improbatam quidem fuisse, ejusque conventus acta rescissa, nulla atque irrita declarata ; nullam tamen theologicae censuræ notam doctrinæ in Declaratione illa contentam inustam fuisse : propterea nihil obstare quominus sacramentali absolutione donentur sacerdotes illi qui bona fide et ex animi sui persuasione doctrinæ illi adhuc adhærent, modo absolutione digni aliunde videantur. Datum Romæ, in sacra Pœnitentiaria, die 17 sept. 1820. — MICHAEL, cardinalis de Petro, Major Pœnitentiarius. »

CAPUT SECUNDUM.

DE MEMBRIS ECCLESIAE.

Ex dictis in decursu hujus Tractatus sequitur veram Christi Ecclesiam essentialiter esse visibilem et in visibilitate sua indefectibilem, esse Unam, Sanctam, Catholicam et Apostolicam ; episcopos summo Pontifici junctos esse jure divino omnium controversiarum circa fidem, mores et disciplinam judices, et infallibilitate gaudere ;

summum Pontificem visibile illius caput esse, et proprium vicarium Christi in terris, gaudere primatu honoris et jurisdictionis super universam Ecclesiam, atque ex cathedra loquentem, juxta meliorem sententiam, in decretis fidem aut mores respicientibus, infallibilem esse. Unde Ecclesia merito definitur : *Societas hominum viatorum ejusdem fidei professione, eorundem sacramentorum participatione conjunctorum, sub regimine eorundem pastorum legitimorum et præsertim Romani pontificis.*

Nunc igitur quærendum est quinam homines his vinculis externis inter se devinciuntur, ita ut sint vera Ecclesiae membra. Homines autem qui super terram existunt, sunt infideles vel fideles, hæretici aut schismatici vel catholici, prædestinati vel reprobi, justi vel peccatores. Paucis verbis nobis dicendum est 1^o de infidelibus, catechumenis et apostatis ; 2^o de hæreticis et schismaticis ; 3^o de prædestinatis et reprobis ; 4^o de excommunicatis ; 5^o de justis et peccatoribus.

ARTICULUS PRIMUS.

DE INFIDELIBUS, CATECHUMENIS ET APOSTATIS.

Infideles in genere sunt ii qui non sunt baptizati : quando sunt publici, certum est eos nullo modo ad Ecclesiam pertinere ; si vero essent occulti, id est, si quis non baptizatus haberetur ut baptizatus, inter fideles versaretur, cum iis preces funderet, officiis publicis assisteret, sacramentis participaret, pertineretne ad corpus Ecclesiae ? Quidam affirmarunt ; nam ille homo eis videbatur externis Ecclesiae vinculis obstrictus ; sed alii omnes hanc opinionem rejiciunt : baptismus enim est janua Ecclesiae (conc. Trident. sess. 14, c. 2), et aliunde ille homo suffragiis Ecclesiae neque directe neque indirecte participat : ergo nequaquam ipsius membrum dici potest.